

7.13. Historia

Lukion historian opetus luo opiskelijalle edellytyksiä ymmärtää eri aikakausien luonnetta, oman aikansa ongelmia ja muutosprosesseja sekä auttaa häntä hahmottamaan kansainvälistä maailmaa. Historia on yksilöllistä, kansallista ja eurooppalaista identiteettiä luova oppiaine.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana ja sen tiedon muodostumisen perusteet. Sen vuoksi huomiota kiinnitetään tietojen kriittiseen pohdintaan ja tulkintaan sekä pyritään ottamaan huomioon ilmiöiden moniperspektiivisyys.

Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos ja jatkuvuus sekä syy-yhteydet. Muutoksen analyysia korostavana oppiaineena historia luo mahdollisuuksia käsitellä tulevaisuutta ja arvioida tulevaisuuteen liittyviä mahdollisuuksia.

Historian opetuksessa korostetaan ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä inhimillisen kulttuurin laaja-alaisuutta, kulttuurien erilaisuuden ymmärtämistä ja kansainvälisen yhteistyön merkitystä. Oman maan menneisyyttä tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

HI1 Ihminen, ympäristö ja kulttuuri

pakollinen

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää ihmisen ja luonnon välisen riippuvuussuhteen osana kestävästä kehityksestä, ymmärtää, miten ihminen käyttää luonnonvaroja toimeentulon lähteenä ja miten se vaikuttaa ympäristöön ja yhteiskuntarakenteeseen, tuntee tuotantotalouden kehityslinjat ja vaikutukset elämäntapaan sekä tietää väestönkasvun pääpiirteet ja siihen vaikuttavat tekijät.

Sisältöjä ovat esihistoria, pyyntikulttuurin aika, ihmisen kehitysvaiheet, keräilijöiden ja metsästäjien elämäntapa, maanviljely ja sen aiheuttamat muutokset

työnjako ja kulttuurin synty, suurten jokilaaksojen kulttuurit, Välimeren talousalue antiikin aikana, Kreikan talouselämä, Rooma – miljoonakaupunki ja imperiumi, orjuus ja antiikin ajan tekniikka, keskiajan talous- ja yhteiskuntajärjestelmä, feodaaliyhteiskunta, keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki, löytöretket, löytöretkien edellytykset ja seuraukset, maailmantalouden syntyminen, teollistuva maailma, tekniset innovaatiot ja koneteollisuuden alkuvaiheet, muutokset sukupuolten työnjaossa, yhteiskunnalliset muutokset ja ympäristövaikutukset, muutokset kaupunkirakenteessa, globaali kulutusyhteiskunta, raaka-aineiden ja markkinoiden jakaminen, massatuotanto ja kulutusyhteiskunta, sosialistinen suunnitelmatalous, kolmannen maailman muotoutuminen sekä kasvun rajat ja uudet haasteet.

Kurssi arvostellaan numeroin 4-10

HI2 Eurooppalainen ihminen

pakollinen

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, mistä eurooppalaisuus rakentuu tutustumalla sen keskeiseen kulttuuriperintöön, ymmärtää tieteen saavutusten merkityksen ihmisen maailmankuvan muokkaajana, osaa analysoida kulttuuri-ilmioita aikakautensa ilmentäjinä, tuntee yhteiskunnallisen kehityksen taustalla vaikuttavia aatehistoriallisia virtauksia sekä tuntee eri aikakausien elämäntapoja ja maailmankuvaa.

Sisältöjä ovat antiikin aika, demokratian synty, antiikin kulttuuri, keskiajan yhtenäiskulttuuri, keskiajan ihmisen maailmankuva ja tapakulttuuri, uskonnon merkitys kulttuurissa, uuden ajan murros, renessanssi ja tiedon vallankumous, uskonpuhdistus, barokki itsevaltiuden ja vastauskonpuhdistuksen ilmentäjänä, luonnontieteellisen maailmankuvan synty, Valistuksen aikakausi, valistusfilosofia ja sen vaikutukset yhteiskuntaan ja taiteeseen, Yhdysvaltain itsenäistymisen ja Ranskan suuren vallankumouksen aatteellinen perintö, aatteiden vuosisata, keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset, tiede uskonnon haastajana, porvariston vuosisata, nykyaika, kulttuurin pirstoutuminen sekä populaarikulttuuri massaviihitteeksi.

Kurssi arvostellaan numeroin 4-10

HI3 Kansainväliset suhteet

pakollinen

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee kansainvälisen politiikan pääpiirteet ja teoriaa, ymmärtää kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen perusteita sekä ymmärtää aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen vaikutuksen kansainvälisten suhteiden historiassa.

Sisältöjä ovat suurvaltojen ylivalta-yritykset, kansainvälisen politiikan peruskäsitteet, imperialismin teoria ja käytännöt, ensimmäinen maailmansota ja sen vaikutukset kansainväliseen politiikkaan, maailmansotien välinen aika ja toinen maailmansota, eurooppalaiset ääriliikkeet, demokratian kriisi ja kansainvainot, toinen maailmansota seurausilmiöineen, kylmä sota, kylmän sodan teoriat: Yhdysvallat ja Neuvostoliitto kaksinapaisen maailman johtajina, kylmän sodan ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset rintamat, kylmän sodan kriisien luonne, Saksa kylmän sodan näyttämönä, Kiinan rooli kansainvälisessä politiikassa, uusi epävarmuuden aika, Neuvostoliiton hajoaminen ja kaksinapaisuuden purkautuminen, kansainväliset rauhanpyrkimykset, kolmas maailma osana kansainvälistä politiikkaa, Lähi-idän ongelmakenttä, Yhdysvaltain aseman muutos kansainvälisessä politiikassa sekä uudet kansainväliset rakenteet.

Kurssi arvostellaan numeroin 4-10

HI4 Suomen historian käännekohtia

pakollinen

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset, osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan sekä ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden.

Sisältöjä ovat Ruotsin ajan perintö, vallanvaihdos, Suomen liittäminen Venäjään, autonomian synty, suomalaisuuden synty ja kansallinen herääminen, aatteellinen ydin ja keskeiset vaikuttajat, yhteiskunnallinen ja taloudellinen murros, elinkeinorakenteen muuttuminen ja Suomen teollistuminen, sääty-yhteiskunnan hajoaminen ja kansalaisyhteiskunnan synty, sortokaudet ja kansanvallan synty, Suomen itsenäistymisprosessi, Suomen itsenäistyminen, sisällissota, hallitusmuoto, kahtiajaosta eheytymiseen, oikeistoradikalismien nousu, elintason nousu, kulttuurista kulutustavaraa, toinen maailmansota jälkiseurauksineen, sodat ja jälleenrakentaminen, ulkopoliittikan muutos, hyvinvointivaltion rakentaminen, rakennemuutos, 1960- ja 1970-lukujen kulttuurinen ja yhteiskunnallinen muutos, Suomen uusi kansainvälinen asema, kytkeytyminen kansainväliseen talouteen kulttuurisesti, taloudellisesti ja poliittisesti sekä suomalaisten tulevaisuus osana globaalia järjestelmää.

Kurssi arvostellaan numeroin 4-10

HI5 Suomen vaiheet esihistoriasta autonomian aikaan

syventävä

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee maamme historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen, tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen, ymmärtää suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin, oppii arvostamaan suomalaista kulttuuriperintöä sekä oppii yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta.

Sisältöjä ovat esihistoria, esihistoria ja tulkinnat suomalaisten ja saamelaisten alkuperästä, asutus, elinehdot, uskonnot ja uskomukset sekä ulkoiset yhteydet, Suomen liittyminen länsieurooppalaiseen kulttuuriyhteisöön keskiajalla, Suomi idän ja lännen välimaastossa, sääty-yhteiskunnan synty, asutus, elinkeinot, uskonnolliset ja poliittiset muutokset, uuden ajan uudet tuulet, uskonpuhdistus ja keskusvallan voimistuminen, Suurvaltakausi, suurvaltakauden vaikutukset Suomessa, talous, väestö, koulutus, vapauden ja hyödyn aika, kulttuurillinen ja taloudellinen kehitys, kustavilaiset uudistukset sekä kansallisen tietoisuuden ensi askeleet.

Kurssi suoritetaan ennen kurssia HI 4 (Suomen historian käännekohtia), paitsi poikkeustapauksissa. Kurssi arvostellaan numeroin 4-10.

HI6 Kulttuurien kohtaaminen

syventävä

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tuntee kulttuurin peruskäsitteitä ja oppii ymmärtämään omasta kulttuuristaan poikkeavan kulttuurin arvomaailmaa ja elämäntapaa, ymmärtää henkisen kulttuurin, yhteiskuntarakenteen, talouselämän ja luonnonolosuhteiden keskinäisen riippuvuuden, tuntee tarkasteltavan kulttuurin historiallisen kehityksen sekä sen vuorovaikutuksen muiden kulttuurien kanssa, oppii analysoimaan kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa sekä osaa ottaa huomioon kulttuuritaustojen erilaisuuden vuorovaikutustilanteissa.

Tarkasteltavaksi kulttuurialueeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista: Afrikka, arktiset kulttuurit, Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit, Intia, Islamin maailma, Japani, Kiina, Korea, Latinalainen Amerikka sekä Pohjois-Amerikan alkuperäiskulttuurit.

Kurssi arvostellaan hyväksytyt/ hylätty periaatteella.

HI7 Antiikin maailma

koulukohtainen soveltava

Tavoitteena on antaa opiskelijoille mahdollisimman realistinen ja moniulotteinen näkemys antiikin ihmisen toiminnasta. Tällä tarkoitetaan elämän aineellista pohjaa, oikeusjärjestystä, tieteitä, taiteita sekä urheilua, ja tietysti arkielämää iloiseen ja murheeseen.

Kurssi on soveltava kurssi, joka ei pelkästään lisää antiikin Kreikan ja Rooman mytologian (taruston) osaamista vaan myös tavallisen ihmisen elämä on tarkastelun kohteena. Kurssin sisältöjen tarkoitus on antaa opiskelijoille mahdollisimman realistinen ja moniulotteinen näkemys antiikin ihmisen toiminnasta. Kurssin voi suorittaa vasta HI 1 kurssin (Ihminen, ympäristö..) ja kurssin HI 2 (Eurooppalainen ihminen) jälkeen.

Kurssi arvioidaan hyväksytyt / hylätty. Hyväksytyt suoritus edellyttää tutkielman, esitelmän tai kurssikansion tekemistä.

HI8 Maailmantilanne nyt

koulukohtainen syventävä

Tavoitteena on kurssilla syventää Kansainväliset suhteet kurssin ainesta ja saada opiskelijat kiinnostumaan sekä seuraamaan oman aikamme kansainvälisiä ilmiöitä.

Opiskelijoiden tulisi oppia näkemään aikamme tapahtumavirta historiallista taustaansa vasten ja oppia etsimään niiden juuria. Kulloisenkin kurssin sisältö ja työtavat pohjautuvat kurssilaisten mielenkiintoon sekä ajankohdan kotimaisiin ja kansainvälisiin ilmiöihin, joihin pureuduttaessa hyödynnetään eritoten niin kirjallisia kuin kuvallisia lähteitä sekä erilaisia tietokantoja.

Kurssi suoritetaan kurssin HI 3 (Kansainväliset suhteet) jälkeen. Kurssi arvostellaan hyväksytyt/hylätty. Arvostelun perustana on kurssin kuluessa koottava kansio tai muu yksilöllinen tai yhteinen tuotos sekä aktiivinen osallistuminen kurssin työskentelyyn. Kurssia ei voi tenttiä.

HI9 Historian merkkihenkilöitä

koulukohtainen soveltava

Ihmiskunnan historiaan on kautta vuosituhansien vaikuttaneet vahvat persoonat. Tämän kurssin tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia ymmärtää yksilön merkitys historian liikkeissä. Kurssilla tutustutaan monen eri alan suurmiehiin ja myös erityisen vaikuttaviin naisiin, joiden panos historiassa on yleensä jäänyt syyttä huomiotta. Tarkoituksena on opiskella mm. merkittäviä valtiomiehiä ja sotapäälliköitä. Edelleen tutkimme oppitunneilla tiedemiehiä ja eri alojen taiteilijoita. Eräät vaimot ja rakastajattaret, jotka miestensä taustalla toimien, kuuluvat samoin historian merkkihenkilöitä kurssiin. Valittujen henkilöiden avulla syvennämme tietoa eri aikakausien kokonaiskuvasta.

Monipuolisesti työskennellen opiskellaan ne persoonat, jotka yhdessä valitaan. Lisäksi kurssin aikana jokainen valitsee yhden henkilön, jota hän tutkii tarkemmin. Edelleen elokuvan keinoin lähestymme 4 – 6 historian merkkihenkilöä, joiden toimintaa analysoidaan laajemmin. Kurssin ensimmäisillä tunneilla sovitaan tarkemmin ne henkilöt, jotka opiskellaan yhdessä. Mahdollisia persoonia ovat mm. Kheops, Ramses, Tuthankamon, Hammurabi, Perikles, Platon, Aleksanteri Suuri, Arkhimedes, Caesar, Kleopatra, Hannibal, Kaarle Suuri, Jeanne d’Arc, Macciavelli, Michelangelo, Leonardo, Magalhaes, Mikael Agricola, Luther, Kopernikus, Galilei, Kolumbus, Ludwig XIV, Descartes, Katariina II Suuri, Mozart, Kiergegaard, Kant, Marat, Dante ja Robespierre, Napoleon Bonaparte, Yrjö Maunu Strengtborten, Hegel, Nietzsche, Minna Canth, Lönnrot, Snellman, Runeberg, Kivi, Vincent van Gogh, Nobel, Mannerheim, Erwin Rommel, Mika Waltari, Gandhi, Simone de Beauvoir

Kurssi arvostellaan hyväksytty / hylätty.

HI10 Paikallishistorian kurssi

koulukohtainen soveltava

Tavoitteena on ymmärtää paremmin Joensuun lähialueen historiaa. Kurssin keskeisenä opetusmuotona on tehdä vierailuja niissä kohteissa, jotka ovat Pohjois-Karjalan pääkaupungin kannalta erikoisasemassa. Tällaisia kohteita Joensuussa ovat mm. Carelicum, Taidemuseo, Kaupungintalo, luterilainen ja ortodoksinen kirkko. Tarkoituksena on päästä sellaiseen paikallishistorian tuntemukseen, jossa opiskelija pystyy toimimaan omassa lähipiirissään Joensuun kaupungin historiallisena oppaana.

Kurssi on tarkoitettu ensimmäisen ja toisen vuosiluokan opiskelijoille ja ennen kaikkea heille, jotka ovat käyneet Eurooppalaisen ihmisen (HY2) kurssin aiemmin. Kurssi pyritään toteuttamaan kevään viimeisessä eli viidennessä jaksossa. Tämä siksi, että suurin osa opetuksesta tapahtuu Normaalikoulun lukion ulkopuolella kaupungilla liikkuen.

Kurssi arvostellaan hyväksytty/hylätty.